

Advies over de toegekende bemestingsklassen in drie gewestelijke RUP's in uitvoering van het Mestdecreet

Adviesnummer:	<u>INBO.A.3442</u>
Datum advisering:	6 juni 2016
Auteur(s):	Lieve Vriens
Contact:	Lieve Vriens (lieve.vriens@inbo.be)
Kenmerk aanvraag:	e-mail op datum van 28 april 2016
Geadresseerden:	Afdeling Mestbank Dienst Dataverwerking en -Analyse T.a.v. Ingrid De Veen Gulden Vlieslaan 72 1060 Brussel Ingrid.DeVeen@vlm.be
Cc:	Vlaamse Landmaatschappij Sabine De Mulder (Sabine.DeMulder@vlm.be) Dorothy De Winne (Dorothy.DeWinne@vlm.be)

Aanleiding

In uitvoering van het Mestdecreet bepaalt de Vlaamse Landmaatschappij (VLM) voor ieder perceel in landbouwgebruik een bemestingsregime. Dit regime is onder meer afhankelijk van de ruimtelijke bestemming, vastgesteld door het gewestplan of ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Daarnaast wordt voor het bemestingsregime rekening gehouden met de ligging in kwetsbaar gebied. Het volledige grondgebied van Vlaanderen valt hieronder door de aanduiding als 'kwetsbare zone water'.

Door vaststelling van de gewestelijke ruimtelijke uitvoeringsplannen 'Gasthuisvelden - Donderheide', 'Dijlevallei van Werchter tot Bonheiden' en 'Vlaamse Leemstreek' wijzigen 143 percelen naar een groene bestemming. Het bemestingsregime van de betrokken percelen wordt bijgevolg herbekeken. De Vlaamse Landmaatschappij heeft in het kader hiervan nieuwe bemestingsklassen toegekend.

Vraag

Zijn de bemestingsklassen die de VLM toekende aan de 143 percelen waarvan de bestemming in de RUP's 'Gasthuisvelden - Donderheide', 'Dijlevallei van Werchter tot Bonheiden' en 'Vlaamse Leemstreek' wijzigde naar een groene bestemming, in overeenstemming met de meest recente gegevens van de Biologische Waarderingskaart (BWK) of actuele toestand?

Toelichting

---

1 Algemeen

In groene ruimtelijke bestemmingen is elke vorm van bemesting uitgesloten. Voor percelen in landbouwgebruik is onder bepaalde voorwaarden een versoepeling van het bemestingsverbod mogelijk. Dit is afhankelijk van de toegekende bemestingsklasse, die afgeleid wordt uit de BWK-typologie van het betrokken perceel.

Voor vier groepen van BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, is een bepaald bemestingsregime van toepassing volgens artikel 3 van het Mestdecreet. Deze groepen zijn:

- niet-intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGN;
- potentieel belangrijke graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGI;
- intensieve graslanden, vertaald naar bemestingsklasse GGO;
- akkers, vertaald naar bemestingsklasse GGO.

De BWK-karteringseenheden per groep worden opgesomd in bijlage 2. De bemestingsregimes die horen bij elke groep, worden besproken in bijlage 3.

2 Controle van de percelen

Voor de controle van de toegekende bemestingsklassen houden we rekening met volgende gegevens:

- Voorkomende BWK-karteringseenheden in de betrokken percelen in de eerste, tweede, derde en vierde eenheid op de Biologische Waarderingskaart, uitgave 2014 (De Saeger *et al.*, 2014).

- Het bemestingsregime per BWK-karteringseenheid volgens Vriens *et al.* (2011).
- Aanduiding als faunistisch belangrijk gebied (De Knijf *et al.*, 2010).

Voor de controle leverde de VLM een GIS-shapefile aan met de toegekende categorieën per perceel uit de ruimtelijke uitvoeringsplannen 'Gasthuisvelden - Donderheide', 'Dijlevallei van Werchter tot Bonheiden' en 'Vlaamse Leemstreek'.

Via luchtfoto-interpretatie bekeken we in hoeverre de landbouwpercelen ruimtelijk overeenstemmen met de percelen van de BWK en of de gegevens van de Biologische Waarderingskaart mogelijk achterhaald zijn. Het INBO heeft opmerkingen met betrekking tot de BWK bij 12 percelen ('opmerking' in de kolom 'OPM' van de GIS-shapefile) (bijlage 1):

Voor het perceel met OBJECTID nummer 11 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor, overeenkomstig met de toestand in 2007: hp, soortenarm permanent grasland. Het perceel is ondertussen in natuurbeheer en er werd een poel aangelegd. Er is bebossing zichtbaar op de luchtfoto van 2015. We stellen daarom GGN als bemestingsklasse voor.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 16 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor. Het gaat waarschijnlijk over verschillende gebruikspcelen. Het complex bestaat volgens de meest recente BWK-kartering (2007) uit drie percelen verruigd grasland (hr), waarvan een deel beplant is met populieren, een perceel soortenarm grasland en een akkerperceel. Volgens de landbouwregistratie (2015) is de akker omgezet naar natuurlijk grasland. Globaal gezien adviseren we voor dergelijk complex de intermediaire bemestingsklasse (GGI). Het is echter meer aangewezen om aan de aparte gebruikspcelen de bijhorende klasse toe te kennen: GGN voor de drie percelen verruigd grasland, GGO voor het soortenarm en natuurlijk grasland.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 18 stelt de VLM de bemestingsklasse GGN voor. Het gaat om een perceel bestaande uit twee delen. Een verruigd gedeelte (hr) en een soortenarm permanent grasland (hp). Hr is een niet-intensief grasland, met bemestingsklasse GGN. Bij hp hoort klasse GGO. Het complex hr + hp behoort tot de intermediaire klasse GGI.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 23 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor, overeenkomstig met de toestand in 2007: hp + kbs. Het perceel is ondertussen in natuurbeheer en is verruigd. Het perceel kan actueel getypeerd worden als hr + kbs. GGN is hiervoor de overeenkomstige bemestingsklasse.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 27 stelt de VLM de bemestingsklasse GGI voor, overeenkomstig met de toestand in 2007: hp + hp*. Het perceel is ondertussen in natuurbeheer en werd bebost in 2011 en 2012. Deze bebossing is zichtbaar op de luchtfoto van 2015. We stellen daarom GGN als bemestingsklasse voor.

Het perceel met OBJECTID nummer 34 werd in 2007 gekarteerd als akker. De landbouwer registreerde het in 2015 als grasland. Er zijn geen aanwijzingen dat het een halfnatuurlijk grasland betreft. Bijgevolg gaan we akkoord met de voorgestelde bemestingsklasse GGO.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 55 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor. We gaan akkoord met deze bemestingsklasse, hoewel deze klasse niet overeenkomstig de BWK-typering van 2007 (naaldhout zonder ondergroei, pa) is. Volgens de luchtfoto 2015 is het actueel een grasland, zonder tekenen van verruiging of verbossing. Het kan getypeerd worden als hp. GGO is hiervoor de overeenkomstige bemestingsklasse.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 71 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor, overeenkomstig met de toestand in 2007: bs. Het perceel is ondertussen in natuurbeheer en er is bebossing zichtbaar op de luchtfoto van 2015. We stellen daarom GGN voor als bemestingsklasse.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 80 stelt de VLM de bemestingsklasse GGI voor, omwille van de ligging in faunistisch belangrijk gebied. Het perceel ligt slechts met een minieme oppervlakte binnen deze afbakening. Daarom stellen we GGO als bemestingsklasse voor.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 84 stelt de VLM de bemestingsklasse GGN voor. Het gaat om een soortenarm graslandperceel met over een groot gedeelte zwak ontwikkeld microreliëf, gelegen binnen faunistisch belangrijk gebied. Soortenarme percelen met microreliëf (hpr) vallen onder de potentieel belangrijke graslanden (zie bijlage 2). We stellen daarom GGI als bemestingsklasse voor.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 88 stelt de VLM de bemestingsklasse GGN voor. We gaan akkoord met deze bemestingsklasse, hoewel ze niet in overeenstemming is met de BWK-typering van 2007 (hp* + hp + kbs). In 2007 was het perceel nog gedeeltelijk soortenarm. Uit de luchtfoto van 2015 blijkt dat juist dit gedeelte geëvolueerd is naar een verruigd grasland (hr). Het perceel kan actueel getypeerd worden als hp* + hr + kbs. GGN is hiervoor de overeenkomstige bemestingsklasse.

Voor het perceel met OBJECTID nummer 104 stelt de VLM de bemestingsklasse GGO voor. De BWK geeft aan dat het een sportterrein met elementen van soortenrijk permanent grasland was in 2003, met typering hx + uv + hp*. Het perceel werd nogmaals bezocht in mei 2007 en werd toen als soortenrijk permanent grasland getypeerd: hp + hp*. Die typering is enkel voor de oostelijke helft van het perceel aangepast in het digitaal bestand, omdat de stafkaartgrens het perceel in twee BWK-vlakken verdeelt. Op terrein gaat het over één perceel. Vermits er zowel in 2003 als in 2007 halfnatuurlijke elementen aanwezig waren, stellen we GGI als bemestingsklasse voor.

Bij de overige 131 percelen heeft het INBO geen opmerkingen. Dit wordt aangegeven in de attribuentabel van de aangeleverde GIS-shapefile ('ok' in de kolom 'OPM') (bijlage 1).

Conclusie

Het INBO heeft opmerkingen bij 12 van de 143 percelen. Voor drie percelen (nr. 34, 55 en 88) heeft de opmerking geen wijziging van de bemestingsklasse tot gevolg. Voor 9 percelen stellen we een andere bemestingsklasse voor (zie GIS shape-file met aangepaste attribuentabel in bijlage 1):

- perceel met OBJECTID nummer 104: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGI.
- perceel met OBJECTID nummer 16: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGI of GGN, afhankelijk of het perceel al dan niet opgesplitst wordt in deelpercelen.
- percelen met OBJECTID nummers 11, 23 en 71: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGO naar GGN.
- perceel met OBJECTID nummer 80: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGI naar GGO.
- perceel met OBJECTID nummer 27: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGI naar GGN.
- percelen met OBJECTID nummers 18 en 84: voorstel tot wijziging van bemestingsklasse GGN naar GGI.

Referenties

De Knijf G., Guelinckx R., T'jollyn F. & D. Paelinckx (2010). Biologische Waarderingskaart, versie 2. Indicatieve situering van de faunistisch belangrijke gebieden (Rapport en digitaal bestand). Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2010(31). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

De Saeger S., Guelinckx R., Van Dam G., Oosterlynck P., Van Hove M., Wils C. & Paelinckx D. (red.) (2014). Biologische Waarderingskaart en Natura 2000 Habitatkaart, uitgave 2014. Rapporten van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek 2014(1698392). Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Vriens L., Bosch H., De Knijf G., De Saeger S., Guelinckx R., Oosterlynck P., Van Hove M. & Paelinckx D. (2011). De Biologische Waarderingskaart. Biotopen en hun verspreiding in Vlaanderen en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest. Mededeling van het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek. INBO.M.2011.1. Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek, Brussel.

Bijlage 1:

GIS-shape file (INBO.A.3442_bijlage1.zip) met aanduiding van 'ok', 'opmerking' in de kolom 'OPM' (enkel digitaal beschikbaar).

Bijlage 2:

BWK-karteringseenheden voor graslanden en akkers, gegroepeerd volgens het bemestingsregime zoals voorzien in artikel 3 van het Mestdecreet (Vriens *et al.*, 2011).

Niet-intensieve graslanden:

- halfnatuurlijke graslanden: ha, hc, hd, hf, hk, hm, hn, hu (49° van art. 2, 60° van art. 3)
- De graslanden hp*, hpr*, hpr+da, hr (51° van art. 2, 62° van art. 3)
- De graslanden hpr*+da (52° van art. 2, 63° van art. 3)
- De graslanden hpr* met elementen van mr,mc, hu, hc (53° van art. 2, 64° van art. 3)

Potentieel belangrijke graslanden (50° van art.2, 61° van art. 3):

- Hp+k(.): cultuurgraslanden met waardevolle kleine landschapselementen in de grasland-, moeras-, of waterrijke sfeer, bv. hp+mr, hp+kn, hp+hc, hp+k(ae), hp+k(hc), hp+k(mr). Deze lijst is niet limitatief, eender welk complex met dergelijke waardevolle vegetaties wordt als potentieel belangrijk grasland beschouwd.
- Hp+fauna: overdruk faunistisch belangrijke gebieden
- Hp-graslanden op lemige en kleiige, relatief vochtige bodems in valleien met een hoge ecologische prioriteit (hpriv)
- Hpr: weilandcomplex met veel sloten en/of microreliëf

Intensieve graslanden:

- Grasland dat niet valt onder een van bovenstaande groepen (56° van art.2, 66° van art. 3)
- Hp: soortenarm permanent cultuurgrasland
- Hx: zeer soortenarm, vaak tijdelijk cultuurgrasland.

Akkers: Landbouwgronden, die geen grasland zijn en gebruikt worden voor land- of tuinbouwteelten in ruime zin zoals akkerbouw, fruitteelt, groententeelt, sierteelt, graszodenteelt (67° van art. 3)

Bijlage 3: Te onderscheiden bemestingsregimes volgens het Mestdecreet (Vriens *et al.*, 2011).

Algemeen mestverbod: meststoffen mogen enkel opgebracht worden op landbouwgronden en mogen niet geloosd of gestort worden in openbare rioleringen, in oppervlaktewateren, in grondwater, op openbare wegen, op bermen en op alle andere plaatsen die geen landbouwgrond zijn. Uitzonderingen zijn voorzien voor parken en tuinen en bij aanplanten van bomen. In de waterwingebieden type 1 geldt echter een absoluut bemestingsverbod.

Mestbeperking 'niet intensieve graslanden' (GGN): wanneer niet intensieve graslanden in landbouwgebruik zijn, is enkel bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. Deze mestbeperking is juridisch enkel voorzien voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten, uitgezonderd de huiskavels daarbinnen.

Mestbeperking 'Potentieel belangrijke graslanden'(GGI): voor landbouwgronden gelegen in natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden of natuurreservaten is voor deze graslanden een bemesting toegestaan via rechtstreekse mestuitscheiding bij (na)begrazing waarbij 2 grootvee-eenheden per hectare op jaarbasis worden toegelaten. In afwachting van de natuurrichtplannen, kan een supplementaire bemesting van 100 kg stikstof uit chemische meststoffen per ha per jaar toegestaan worden, op voorwaarde dat daarvoor een beheersovereenkomst wordt afgesloten.

Mestbeperking 'langs waterlopen': Het opbrengen van mest is verboden op stroken gelegen binnen een afstand van 10 m landinwaarts gemeten vanaf de bovenste rand van een waterloop gelegen in het Vlaams Ecologisch Netwerk en van 5 m in de overige gevallen. Deze regel wordt niet via de BWK geïmplementeerd, omdat deze geen informatie bevat over het overgrote deel van de waterlopen.

Intensieve graslanden en akkers (GGO): Hier kan ontheffing van de bemestingsbeperking verkregen worden indien het in 2008 aangegeven was als intensief grasland of akker ofwel zo aangegeven was als in het jaar voorafgaand aan de definitieve vaststelling van het Ruimtelijk Uitvoeringsplan waarin het een groene bestemming kreeg.